“El poblat ibèric del Vilar de Valls podria ser Cissa”

Entrevista a Jordi López Vilar (ICAC)

“El poblat ibèric del Vilar de Valls podria ser Cissa”

Jordi López Vilar (ICAC) i **Jaume Noguera** (Universitat de Barcelona, UB) han fet un seguit de prospeccions a la capital de l’Alt Camp dins del projecte “Intervencions arqueològiques a la partida de Ruanes (Valls)”. L’investigador en formació de l’ICAC Joan Canela hi ha col·laborat junt amb altres investigadors de la UB. Entre les troballes destaquen monedes

Contingut extret de la web de l'ICAC (www.icac.cat)

cartagineses de bronze de finals del segle III aC, que podrien provenir de les tropes cartagineses de la segona guerra púnica, estacionades allí l'any 218 aC. Els treballs arqueològics es van fer el desembre del 2013.

Com heu descobert aquest jaciment de Valls?

Gràcies a aficionats, que m'han contactat. L'hem batejat com a jaciment de Ruanes, que és el nom de la partida d'una sèrie de camps, tot i que el jaciment és més extens.

Prospectant amb el detector de metalls i al fons,

el campanar de l'església de Sant Joan de Valls.

Forma part del projecte de recerca, més ampli, "Projecte de recerca arqueològica sobre els assentaments militars d'època republicana a Catalunya".

Sí, veient que era un jaciment similar als que estudiava en Jaume Noguera i sabent la seva experiència en el camp de l'arqueologia bèl·lica, vaig contactar amb ell per posar-lo sota el paraigües del seu projecte . Els darrers anys el Jaume ha treballat al campament romà de la

Palma d'Ebre, al Castellet de Banyoles, a Ascó (les Aixalelles), etc., tots ells punts concrets on hi ha restes militars romanes, algunes clarament relacionades amb la segona guerra púnica, com el cas de la Palma.

Tornem a Valls. Hi heu prospectat per primer cop.

Bé, ja s'hi havien fet prospeccions buscant restes romanes, que n'hi ha. El jaciment té diverses cronologies: una probable primera fase relacionada amb la segona guerra púnica i una segona fase, sobreposada, corresponent a jaciments d'època romana republicana. El problema és que no està estratificat, perquè els tractors han anat llaurant i tot apareix barrejat.

Llàstima.

La barreja no és només de restes de la segona guerra púnica i de restes romanes. També surten monedes del segle XVI a XIX, projectils d'armes d'avantcàrrega, medalles religioses del XIX…

Ho heu recollit tot?

Sí, ho hem recollit tot. Però s'ha de dir que hem treballat directament amb detectors de metalls, per tant només hem recollit materials metàl·lics. Els punts d'acampada militar, excepte que durin molt, solen deixar poques restes: sobretot monedes (les que perdien), piquetes de les tendes de campanya, tatxes de la sola de les *caligae* (calçat dels legionaris) en el cas de les tropes romanes…

Revers d'un òbol de Massàlia de plata

recuperat en les prospeccions.

S'han complert, doncs, les expectatives.

Sí, però amb problemes. El primer ve donat per la naturalesa del jaciment: les zones d'acampada de curta durada deixen poques restes, com he dit. El segon: la major part del material és d'època posterior. De 200 peces de metall trobades, només 5 es poden datar amb certesa en temps de la segona guerra púnica. I de 35 monedes documentades, només 3 ho són. D'altra banda, hi ha fragments de ferro i de plom de difícil datació.

Quins altres problemes se us han plantejat?

El fet que per allí hi ha passat gent amb detectors de metalls, que està prohibit si no es disposa del preceptiu permís administratiu, i han anat recollint monedes que són en col·leccions particulars o, pitjor, les han venut i s'ha dispersat el material, perdent una

informació històrica preciosa. Els camps estan repassats, i bona part del material ha desaparegut. En contrapartida, gràcies a una d'aquestes persones s'ha localitzat el jaciment. Dues d'elles ens han deixat estudiar les seves col·leccions de monedes i projectils de fona.

Tot plegat ja us permet concloure que Valls era un campament cartaginès?

No encara. Si fos el que comencem a pensar, el campament d'Hannó, seria un campament cartaginès amb una extensió molt gran difícil d'abastar. Les fonts, i en concret Titus Livi, parlen de 10.000 soldats d'infanteria, 1.000 genets, més un contingent indeterminat de tropes indígenes aliades.

Quina gernació!

També se sap que aquest campament era a prop del poblat indígena de Cissa, i realment al costat d'aquesta zona on surten monedes hi ha un poblat ibèric important, el Vilar de Valls, que podria ser Cissa. També coincideix que quan Escipió s'enfronta amb els cartaginesos i els venç, entra al campament, que era a prop, el saqueja i entra al poblat de Cissa i l'arrasa. Les excavacions arqueològiques del Vilar demostren que en aquesta època el poblat és incendiat i desapareix.

Moneda de plata amb la imatge de l'arma de guerra

més coneguda de l'exèrcit d'Aníbal: l'elefant.

Tot lliga!

Però hem de continuar treballant per determinar les àrees on apareixen restes, delimitar el possible campament, la freqüència de troballes... De moment només és un escampall de monedes cartagineses i de la colònia grega de Marsella (*Massalia*) i projectils de fona de plom. La nostra intenció és continuar fent campanyes els propers anys. Ara hem prospectat 10 hectàrees i les monedes apareixen escampades en una superfície d'unes 200 hectàrees.

Es preveu cap novetat?

Ja en tenim: sabem de dos nous jaciments. Un és d'aquesta època, a l'Alt Camp, on surt únicament moneda cartaginesa i emplaçat en un punt estratègic que controla el pas entre la Conca de Barberà i el Camp de Tarragona. L'altre jaciment és al Tarragonès, al Catllar, on s'han trobat diferents projectils de fona, una punta de fletxa i una moneda cartaginesa.

Projectils de fona de plom

trobats als voltants de Valls.

Contingut extret de la web de l'ICAC (www.icac.cat)

La feina tot just us ha començat, doncs!

Sí, tot i que aquests dos jaciments nous són de dimensions més reduïdes que el vallenc. Potser eren petits punts de control o llocs on hi va haver petits enfrontaments. Per sort no hi ha jaciments romans sobreposats; corresponen a un sol moment històric. Hem fet aquesta primera campanya amb el suport econòmic de la Fundació Privada Mútua Catalana; esperem per a les següents poder incorporar noves fonts de finançament per ampliar les prospeccions en dies i personal.

Text i retrat: Carme Badia i Puig

Resta de fotos: Equip de prospeccions

Febrer del 2014

Contingut extret de la web de l'ICAC (www.icac.cat)

Més informació

“És lamentable la contínua destrucció de les restes arqueològiques del poblat ibèric del Vilar al llarg del segle XX”, entrevista a Jordi López Vilar a *El Vallenc* (20/12/2013)

Segona campanya de prospeccions al curs mitjà del riu Gaià a l’Alt Camp (desembre 2013)

Contingut extret de la web de l'ICAC (www.icac.cat)